

Μυκῆναι, Μυκῆνη. **Микена** е малко селище от III хил. пр. Хр. в областта Арголида на полуостров Пелопонес.

През II хил. пр. Хр. **Микена** се разраства, огражда се с мощни крепостни стени, наречени *циклопски градеж*, и става център на една от раннокласовите ахейски държави. Поради блестящия ѝ разцвет от времето XVI – XIII в. пр. Хр. наименованието **Микенска Гърция** (бъдеща Елада) се налага като представа за всички ахейски етноси и селища.

Микенска Гърция = Ахейска Гърция.

Микенска Гърция и **Ахейска Гърция** са понятия, които обозначават цивилизацията на една и съща етнокултурна общност и обхващат хронологически почти цялото II хил. пр. Хр. След началото и към средата на II хил. пр. Хр. в материкова Гърция се откриват археологически новости, с които се определя началото на времето на **Микенска** или **Ахейска Гърция**. Тези новости се изразяват в появата към средата на II хил. пр. Хр. на *силно укрепени дворци*; на *сива излъскана керамика*, правена на същинско грънчарско колело; на *абсидални жилища*, градени от преплетени пръти, измазани с глина; на *мегарона* като жилищна конструкция, свързана с култови обреди.

Разцветът на тази цивилизация е през XV – XII в. пр. Хр., като се свързва и с използването на Линейното писмо Б. Краят ѝ е в XII – XI в. пр. Хр. Нейните носители се наричат в научната литература *ахеи/ахейци* или *микенски гърци*, което по принцип е едно и също. Най-вероятно въпросните новости, свързвани с *ахеите*, се дължат не само на нашествия от север, каквато е доминиращата представа, а се дължат, в по-голяма степен, на палеогеографските промени, изразени най-ярко в промените на климата, а от там – промени в начина живот и в основните поминъци на населението.

Микенска Гърция е термин, който изразява археологическа гледна точка, защото немного след откриването на древната Троя в Северозападна Анатолия, чрез четене на Омировите поеми, Хайнрих Шлиман, отново с тях в ръка, открива и *златообилна Микена* (1876 г.) – силно укрепен дворец в североизточния край на Пелопонеския полуостров, около който се намират впечатляващи шахтови гробници и толоси. Най-ранните гробници са от XVII в. пр. Хр., разцветът на крепостта с *циклопски градеж* е през XV – XII в. пр. Хр. Постепенно с времето се откриват и други подобни обекти на материкова Гърция, каквито са Тиринт (1886 г., южно от Микена) и Пилос (1939 г., в югозападния край на полуострова) например.

Въз основа на Омировия епос и данни, извлечени от Линейното писмо Б (XV – XII в. пр. Хр.), се приема, че Микена има лидерска позиция или, според други учени, доминира и властва със своята царска институция спрямо дворци в полуострова Пелопонес като Тиринт, Пилос и Аргос, спрямо дворци като Елевзина в Атика, Тива и Орхомен в Беотия, Йолкос в Тесалия – на север; на юг – през XV в. пр. Хр. – о. Крит (двореца в Кносос) и югоизток – о. Кипър, а на изток – през XIII в. пр. Хр. – ще воюва за Троя в Северозападна Анатолия.

Така този впечатляващ археологически обект, носещ името Микена, става нарицателно име за **Ахейска Гърция** и като **Микенска Гърция**.

Ахейска Гърция е термин, който изразява историческа гледна точка, защото в първия писмен паметник на старогръцки - Омировия епос - обитателите на бъдеща, но все още неназована от поета Елада, обединени в съюз и участващи в Троянската война (XIII в. пр. Хр.) срещу трояните и техните съюзници, се наричат

ахеи. Очевидно в представата на Омир и неговите съвременници, преди да се наложи като общ етнонимът *елини* след началото на I хил.пр.Хр., общото название за по-ранната епоха – втората половина на II хил.пр.Хр., когато се води Троянската война, което е понятно за всички, е *ахеи*.

□

Сходствата в държавообразователните процеси и в строителните практики, които се откриват в раннокласовите общества на **Микенска Гърция** и на древна Тракия от късната **Бронзова епоха** (XVI – XII в.пр.Хр.), налагат в историографията и употребата на термина **Микенска Тракия**.

Към средата и през втората половина на II хил.пр.Хр. относително се стабилизират етнокултурните общности на най-ранните индоевропейци: в **Мала Азия** – като тези на хети/хитити в Централна Анатолия и на **трако-трояни**, включващи още **фриги** и **мизи** в Северна и Западна Анатолия, а в Югоизточна Европа – на **микени/ахеи** и на **трако-пеласги**.

□

В края на XIII – нач. на XII в.пр.Хр. **Микена** е опожарена. През следващите столетия тя се възстановява, но вече не играе особена роля.

Калин Порожанов

Литература:

Фол 1972: Фол, Ал. *Политическа история на траките. Края на второто хилядолетие до края на пети век преди новата ера*. Наука и изкуство. София, 1972.

Порожанов 1993: Порожанов, К. Микена. – В: *Кратка енциклопедия Тракийска древност*. Издателство „Аргес”. София, 1993, 181.

□

Порожанов 2012: Порожанов К. *Тракийската цивилизация в началата на два континента и по крайбрежията на три морета (в десет етюда)*. Издателство Рал-Колобър. София, 2012, 52-54 (= *Thracia Antiqua*, 11).